

بخشنامه ممنوعیت افتتاح حساب جدید برای دارندگان بالای ۱۰ حساب فعال

شماره: ۰۴/۱۵۴۸۱۴
تاریخ: ۱۴۰۴/۰۶/۳۱
موت: دارد
شماره: ۶۹۱۴۷۷۶

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بخشنامه

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، مؤسسات اعتباری غیر بانکی، و بانک مشترک ایران- ونزوئلا ارسال می‌شود

يا سلام؛

احتراماً، با وجود لحاظداشت اصل فراگیری مالی که بر گسترش دسترسی عادلانه خانوارها و واحدهای اقتصادی از قبیل تولیدی، تجاری و خدماتی، به انواع عملیات و خدمات بانکی نظیر سپرده‌گذاری و دریافت تسهیلات، متناسب با نیاز خانوارها و واحدهای اقتصادی تأکید دارد، به استحضار می‌رساند، در حال حاضر برای هر شخص حقیقی ایرانی بالاتر از ۱۸ سال که در شبکه بانکی کشور حساب سپرده بانکی دارد، به طور متوسط حدود ۱۰ حساب سپرده بانکی مشتمل بر حساب‌های سپرده قرض الحسنه (جاری/پس‌انداز) و کوتاه مدت عادی که امکان دریافت‌ها و پرداخت‌های متعدد را برای مشتریان شبکه بانکی فراهم می‌نماید، افتتاح شده که اکثر آن‌ها غیرفعال هستند. بررسی‌های به عمل آمده حاکی از این است که بخش قابل ملاحظه‌ای از حساب‌های سپرده مذکور، خارج از اراده قطعی مشتری و به واسطه عواملی نظیر اجرای طرح‌های موقت حاکمیتی/رفاهی از جمله طرح نهضت ملی مسکن، طرح وکالتی نمودن حساب سپرده برای شرکت در فرایند فروش خودرو، منوط نمودن ارائه برخی خدمات به مردم توسط دستگاه‌های اجرایی به افتتاح حساب جدید نزد یک مؤسسه اعتباری تعیین شده توسط همان دستگاه اجرایی، اشاره نمود. علاوه بر آن، فرآیندهای موجود در شبکه بانکی مانند افتتاح حساب برای قبول ضمانت و تعهد ضامنان، افتتاح حساب برای اعطای خدمات بانکی با دوره اجرای موقت، افتتاح حساب فقط با هدف شناسایی مشتری و افتتاح حساب برای کارسازی چک درخصوص ذی‌نفعانی که در بانک عهده چک، حساب سپرده ندارند، در تعدد حساب‌های مازاد موجود نقش مهمی داشته‌اند. این همه، سبب شده که با وجود احکام جاری ناظر بر مدیریت حساب‌های مازاد، بالغ بر ۶۵۰ میلیون حساب سپرده بانکی برای اشخاص حقیقی ایرانی در شبکه بانکی مفتوح باشد که علاوه بر تحمیل هزینه‌های قابل توجه برای مدیریت و نگهداری حساب‌های مذکور، زمینه‌ساز انواع سوءاستفاده‌ها و اقدامات مخرب در سطح نظام بانکی و بروز تهدیدات نوظهور شود و تسهیل‌گری در پنهان‌سازی فرایند تسویه معاملات غیرمجاز و مجرمانه را فراهم آورد. حال آن که مطالعات و بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهند که عمده اشخاص، از تعداد به مراتب کمتری از سرانحه حساب‌های سپرده بانکی فعلی، برای دریافت‌ها و پرداخت‌های غیرتجاری خود استفاده می‌نمایند.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با عنایت به مراتب مذکور در فوق و به منظور تصحیح فرآیندهای ناظر بر افتتاح حساب سپرده و نیز ساماندهی حساب‌های مازاد موجود به ویژه به طریقی که عموم مشتریان شبکه بانکی بتوانند به سهولت درخواست بستن حساب‌های مازاد خود را به مؤسسه اعتباری عامل ارائه نمایند، مقرراتی با عنوان «**ضوابط اجرایی ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حساب‌های سپرده ریالی اشخاص حقیقی در مؤسسات اعتباری**» تدوین و پس از طرح و بررسی در جلسات مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۸، ۱۴۰۴/۰۴/۲۴ و ۱۴۰۴/۰۶/۱۶ هیأت عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسید. ضوابط اجرایی یادشده مشتمل بر احکامی است که اهم آن‌ها به قرار زیر می‌باشند:

- به منظور حسن اجرای برخی وظایف مهم در مؤسسه اعتباری از جمله موارد مذکور در مواد (۷)، (۸)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۳) الی (۱۶) و (۲۲) ضوابط اجرایی پیوست این بخشنامه، مؤسسه اعتباری باید ظرف مدت شش ماه، نسبت به ایجاد واحد دائمی شناسایی مشتری (CDD) در چارچوبی که در ماده (۴) تبیین شده، در ساختار سازمانی واحد مبارزه با پولشویی خود، اقدام نماید.
- بانک مرکزی از طریق اختصاص یک تارنمای ویژه، امکان دائمی مشاهده حساب‌های سپرده بانکی اشخاص حقیقی ایرانی را برای آن‌ها فراهم می‌نماید تا درخواست‌هایی از جمله بستن حساب‌های مازاد و تعیین حساب پایه را ثبت کنند و مراتب برای اقدام به مؤسسه اعتباری عامل ارسال شود. مؤسسه اعتباری عامل باید در چارچوبی که در ضوابط اجرایی مذکور تعیین شده حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از ثبت درخواست مشتری، اقدامات لازم را انجام دهد.
- مؤسسه اعتباری باید مدت یک‌ماه نسبت به اصلاح وضعیت حساب‌های سپرده مشتریان در سامانه سیاح اقدام نماید به نحوی که کلیه حساب‌های مفتوح نزد مؤسسه اعتباری در یکی از وضعیت‌های "فعال"، "فعال-مسدود"، "راکد"، "راکد-مسدود" قرار گیرد.
- تا زمان تحقق اهداف مذکور در فصل دوم ضوابط اجرایی یادشده، افتتاح حساب سپرده برای اشخاصی که نزد کلیه مؤسسات اعتباری دارای یک یا چند مورد حساب سپرده در وضعیت "راکد" یا "راکد-مسدود" می‌باشند، ممنوع است. همچنین در مورد اشخاصی که دارای بیش از ۱۰ حساب سپرده در وضعیت "فعال" یا "فعال-مسدود" در کلیه مؤسسات اعتباری می‌باشند، افتتاح حساب سپرده جدید صرفاً پس از تأیید واحد شناسایی مشتری (CDD) و در چارچوب مقرر در ضوابط اجرایی مذکور مجاز است.
- به موجب ضوابط اجرایی پیوست این بخشنامه، افتتاح حساب سپرده مشترک فقط در صورتی مجاز است که: الف) بین صاحبان حساب سپرده مورد تقاضا، روابط نسبی تا درجه اول از طبقه دوم و همسر برقرار باشد؛ ب) حساب سپرده مشترک مورد تقاضا به عنوان حساب تجاری تعیین شود.

• به موجب مواد متعدد در ضوابط اجرایی یادشده به ویژه مواد (۲۲) و (۲۳) آن، لازم است مؤسسات اعتباری مفاد قراردادهای الکترونیکی افتتاح حساب سپرده خود را در چارچوبی که تعیین شده، بلافاصله اصلاح کنند. همچنین قراردادهای فیزیکی جدید نیز باید ظرف یکماه جایگزین قراردادهای موجود در شعب و سایر واحدهای ذیربط گردد.

• استفاده از هرگونه روشهای اختصاص امتیاز برای ارزیابی عملکرد واحدهای عملیاتی مؤسسه اعتباری که متأثر از تعداد حساب سپرده افتتاح شده توسط آنها باشد، ممنوع است. همچنین مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به اختصاص ابزارهای تشویقی برای واحدهای عملیاتی خود که بالاترین سطح ساماندهی حسابهای سپرده، کاهش حسابهای راكد و تعیین تکلیف نشده را به خود اختصاص داده‌اند، اقدام نماید.

در خاتمه ضمن ایفاد یک نسخه از «ضوابط اجرایی ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده ریالی اشخاص حقیقی در مؤسسات اعتباری» و اعلام این که «دستورالعمل ناظر بر الزامات افتتاح و نگهداری حسابهای سپرده ریالی و صدور کارت‌های پرداخت در مؤسسات اعتباری» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۲/۶۳۳۰۹ مورخ ۱۴۰۲/۰۳/۲۲ با ابلاغ این ضوابط اجرایی نسخ می‌گردد و همچنین با تأکید بر این که بند ۱۰-۱ از ماده (۱) و مواد (۱۸) الی (۲۲) از «دستورالعمل اجرایی شناسایی و تعیین تکلیف حسابهای مطالبه‌نشده و مازاد (ریالی)» ابلاغی طی بخشنامه شماره ۰۹۶/۱۶۵۶۵۰ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۳۰ با تجویز هیأت عالی محترم بانک مرکزی در سی و نهمین نشست مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۱۸ آن هیأت از دستورالعمل اخیرالذکر حذف شده‌اند، خواهشمند است مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۰۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط آن مؤسسه اعتباری ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید.

رئیس مرکز تنظیم‌گری
اداره نظارت بر مبارزه با پولشویی بانکی
حجت اسماعیل زاده
حمیدرضا آذرگون
۳۲۵۰-۰۱
۲۳۱۶